

Plak asseblief die
strepieskode-etiket hier

TOTALE
PUNTE

--

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2021

EKONOMIE

EKSAMENNUMMER

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tyd: 3 ure

300 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 32 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
2. Lees die vrae sorgvuldig deur.
3. **Alle vrae is verpligtend.**
AFDELING A: Vraag 1
AFDELING B: Vraag 2, 3, 4 en 5
AFDELING C: Vraag 6
4. Beantwoord AL die vrae in die ruimtes wat op hierdie vraestel voorsien is.
5. Beantwoord vrae, waar moontlik, puntsgewys, maar in volsinne. 'n Sistematiese aanbieding van feite word vereis.
6. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
7. Nieprogrammeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
8. Moet asseblief nie met 'n potlood skryf nie, aangesien werk in potlood nie nagesien sal word nie. Enige sketse of diagramme mag egter met 'n potlood gedoen word.
9. Een blanko bladsy (bladsy 32) is aan die einde van die vraestel bygevoeg. Indien jy nie genoeg plek vir 'n vraag het nie, gebruik hierdie bladsy. Dui die vraagnommer van jou antwoord duidelik aan indien jy hierdie bykomende ruimte gebruik.

Puntetoekenning

V1	V2	V3	V4	V5	V6	Totaal
50	50	50	50	50	50	300

AFDELING A**VRAAG 1**

Kies die korrekte alternatief en skryf die letter van die korrekte antwoord in die blokkie.

1.1	
1.2	
1.3	
1.4	
1.5	
1.6	
1.7	
1.8	
1.9	
1.10	
1.11	
1.12	
1.13	
1.14	
1.15	
1.16	
1.17	
1.18	
1.19	
1.20	

1.1 Die mees fundamentele ekonomiese probleem is ...

- A gesondheid.
- B armoede.
- C skaarste.
- D arbeid.

(2)

- 1.2 Watter beleid sal die doeltreffendste wees om die markmislukking van 'n ongelyke verdeling van inkomste en welvaart reg te stel?
- A Maksimum pryse
 - B Deregulasie
 - C Privatisering
 - D Progressiewe belasting
- (2)
- 1.3 Indien totale koste van R300 tot R315 styg en gemiddelde koste van R30 tot R29 daal, hoeveel sal die marginale koste wees?
- A R29
 - B R15
 - C R1
 - D -R1
- (2)
- 1.4 Watter een van die volgende aanwysers is heel waarskynlik nie deel van die menslike ontwikkelingsindeks (MOI) nie?
- A Gemiddelde jare van onderwys
 - B Kindersterftesyfer
 - C Koers van verstedeliking
 - D Bruto Binnelandse Produk
- (2)
- 1.5 Watter een van die volgende beskryf 'n makro-ekonomiese kwessie die beste?
- A Die styging in die werkloosheidsvlak in Suid-Afrika as gevolg van die verlangsaming van die ekonomie.
 - B 'n Suid-Afrikaanse burger se besluit om kantoor toe te gaan of om van die huis af te werk gedurende die 2020-inperking.
 - C Die prys van Covid-19-toetsstelle.
 - D Die loonkoers van Kubaanse dokters in Suid-Afrika.
- (2)
- 1.6 Veronderstel daar word verwag dat inflasie in die volgende jaar 5% sal wees en neem aan daar is geen voorraadskokke nie. Watter inflasiekoers sal die korttermyn-Phillips-kromme as die amptelike werkloosheidskoers aandui?
- A 0%
 - B Tussen 0% en 4%
 - C 5%
 - D Meer as 5%
- (2)

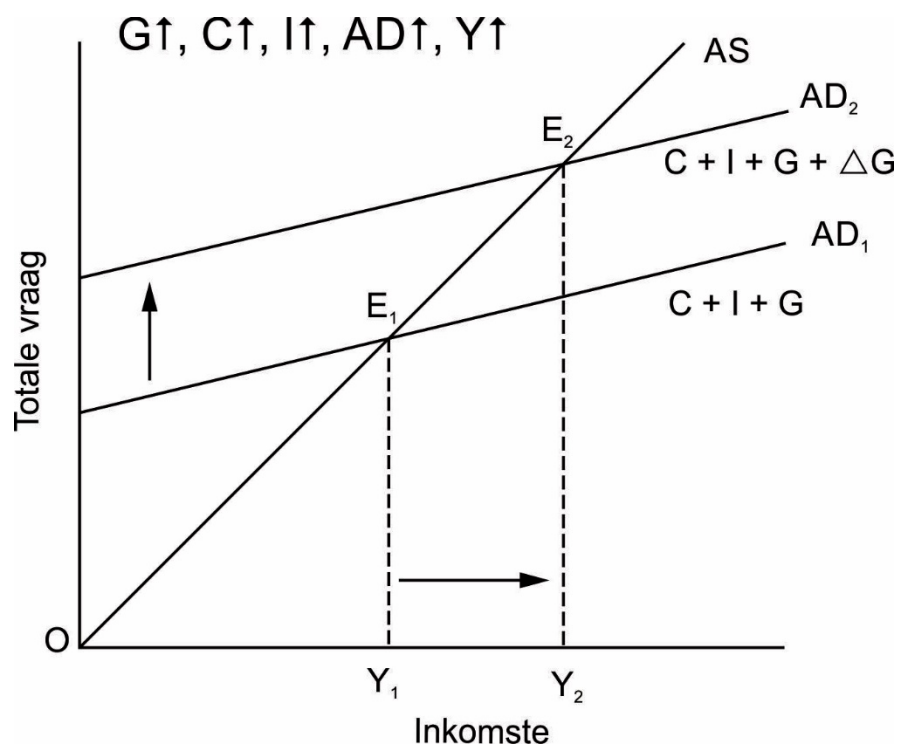
1.7 Die term *basispunte* word dikwels gebruik in verband met aanwysers in die finansiële markte: watter een van die volgende is **korrek**?

- A 100 basispunte is gelyk aan 10 persentasiepunte en een basispunt is gelyk aan 0,01 persentasiepunte.
- B Een basispunt is gelyk aan 0,01 persentasiepunte en 100 basispunte is gelyk aan een persentasiepunte.
- C 100 basispunte is gelyk aan een persentasiepunte en een basispunt is gelyk aan 1,10 persentasiepunte.
- D Een basispunt is gelyk aan 1,0 persentasiepunte en 100 basispunte is gelyk aan 20 persentasiepunte.

(2)

1.8 Bestudeer Grafiek 1 hieronder en beantwoord die vraag wat volg:

Grafiek 1: Vermenigvuldiger

By watter ewewigspunt op Grafiek 1 werk die ekonomie op 'n volle indiensnemingsvlak en optimale uitset?

- A AD_1
- B E_2
- C Y_1
- D E_1

(2)

1.9 Watter EEN van die volgende opsies meet hoe gelyk die inkomste van 'n land onder sy bevolking verdeel is?

- A Phillips-kromme
- B Verbruikersprysindeks (VPI)
- C Gini-koëffisiënt
- D Menslike Armoede-indeks (MAI)

(2)

1.10 Die SARB onderskei vier verskillende geldtotale volgens die funksies van geld. Waaruit bestaan M1A-geld?

- A Munte en banknote in sirkulasie plus tjek- en transmissierekeninge wat in banke gehou word en gebruik kan word om betalings te doen
- B Langtermyndeposito's
- C Kort- en mediumtermyndeposito's in finansiële instellings
- D Mediumtermyndeposito's plus ander deposito's

(2)

1.11 'n Firma ontvang R9 000 van sy klante in week 1. Hy moet R1 000 belasting op produkte betaal en R500 ander belasting op produksie. Hy ontvang R100 in subsidies op produkte en R50 in ander subsidies.

Watter van die volgende totale waarde toegevoeg is gelyk aan R7 650?

- A Die waarde van sy produkte wat teen markpryse verkoop is.
- B Die waarde van die produkte wat teen basiese pryse verkoop is.
- C Die waarde van sy produkte wat teen faktorkoste verkoop is.
- D Die waarde van sy produkte wat teen nominale BBP verkoop is.

(3)

1.12 Veronderstel die prys van 'n produk styg van R50 tot R70 en die hoeveelheid wat verskaf word, styg van 40 tot 80 eenhede per dag. Wat is die pryselastisiteit van aanbod?

- A 0,5
- B -0,5
- C -2,0
- D 2,5

(3)

1.13 Die makro-ekonomiese vermenigvuldiger (M) kan op die volgende manier bereken word:

A
$$M = \frac{\text{Verandering in inkomste}}{\text{Verandering in outonome besteding}}$$

B
$$M = 1 - \text{marginale geneigdheid om in te voer}$$

C
$$M = \frac{\text{Verandering in outonome besteding}}{\text{Verandering in inkomste}}$$

D
$$M = \frac{1}{1 - \text{marginale geneigdheid om te verbruik}}$$

(3)

1.14 Bestudeer Tabel 1 hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

Tabel 1: VPI & PPI vir Ekonomie X

	Desember 2019	November 2020	Desember 2020
Verbruikersprysindeks (VPI)	113,5	116,8	117,0
Produsenteprysindeks (PPI)	114,5	117,7	117,9

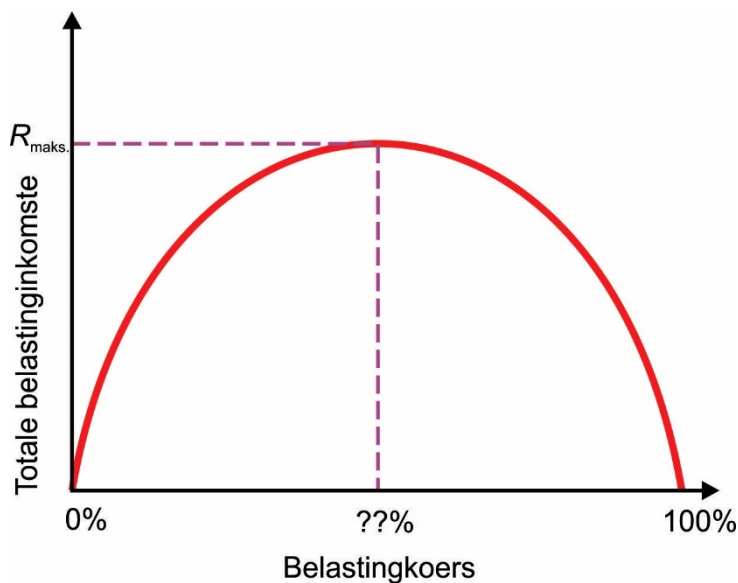
Die jaar-tot-jaar VPI en PPI sal soos volg daar wees:

- A VPI = 2,99% en PPI = 2,88%
- B VPI = 0,17% en PPI = 0,17%
- C VPI = 0,18% en PPI = 3,08%
- D VPI = 3,08% en PPI = 2,97%

(3)

1.15 Bestudeer Grafiek 2 en die stellings hieronder om die vraag wat volg te beantwoord.

Grafiek 2: Belastingkoers vs. belastinginkomste

- (i) Hierdie kromme staan bekend as die Adams-kromme.
- (ii) Hierdie kromme staan bekend as die Laffer-kromme.
- (iii) Belastinginkomste (R) styg vir belastingkoerse tussen 0% en ??%.
- (iv) Belastinginkomste (R) is op sy maksimum wanneer die belastingkoers gelyk is aan ??%.
- (v) Belastinginkomste (R) is op 'n minimum wanneer die belastingkoers gelyk is aan ??%.

Kies die letter wat al die stellings wat waar is, verteenwoordig.

- A (i), (ii) en (iii)
- B (i), (iii) en (iv)
- C (ii), (iii) en (iv)
- D (ii) en (iv)

(3)

1.16 Die verskil tussen die betalingsbalans- (BB-)items: inkomste-ontvangste en inkomstebetalings, dui die volgende aan:

- A die verskil tussen inkomste wat deur Suid-Afrikaners verdien is wat elders in die wêreld werk en buitelanders wat in Suid-Afrika werk.
- B dat meer geld deur Suid-Afrika van buitelandse toeriste, finansies en dienste verdien word.
- C dat meer buitelanders in Suid-Afrika werk as Suid-Afrikaners wat elders in die wêreld werk.
- D die verskil tussen die inkomste wat deur buitelanders in Suid-Afrika verdien word en die inkomste wat deur Suid-Afrikaners wat elders in die wêreld werk, verdien word.

(3)

1.17 Bestudeer Tabel 2 hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

Tabel 2: Betalingsbalansrekening vir Land X

Betalingsbalansitem	Betalingsbalansbedrag in miljarde
Saldo op lopende rekening	3 280
Netto direkte beleggings	12 145
Kapitaaloordragrekening	–162
Netto portefeuljebeleggings	–4 271
Netto ander beleggings	10 854

Die saldo op die finansiële rekening is ... wat 'n ... op hierdie rekening aandui.

- A R18 728; surplus
- B R21 846; tekort
- C –R7 345; surplus
- D R12 125; surplus

(3)

1.18 Op kort termyn sal ... altyd minder word wanneer uitset toeneem.

- A gemiddelde vaste koste
- B gemiddelde veranderlike koste
- C korttermyn- gemiddelde koste
- D korttermyn- marginale koste

(3)

1.19 Oorweeg die mark vir duiwe en veronderstel die volgende vind **gelyktydig** plaas:

- (i) die prys van appels ('n plaasvervanger vir duiwe) daal; en
- (ii) wêreldwye droogtes verklein die oes van duiwe met 30%.

In die mark vir duiwe kan verwag word dat:

- A die ewewigsprys van duiwe óf kan styg óf kan daal, maar ewewigshoeveelheid beslis sal verminder.
- B die ewewigshoeveelheid duiwe óf kan styg óf kan daal, maar ewewigsprys beslis sal daal.
- C die ewewigsprys van duiwe óf kan styg óf kan daal, maar ewewigshoeveelheid beslis sal styg.
- D die ewewigshoeveelheid van duiwe moontlik kan styg, maar die ewewigsprys beslis sal styg.

(3)

1.20 Bestudeer Tabel 3 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Tabel 3: BBP 2018 en 2019

Item	2018 R miljoen	2019 R miljoen
Finale verbruiksbesteding deur huishoudings	1 937 396	1 957 656
Finale verbruiksbesteding deur die algemene regering	641 512	651 103
Bruto vastekapitaalsvorming	609 614	603 928
A	B	–9 130
Oorblywende items	316	3 276
Bruto Binnelandse Besteding	3 183 398	C

[Bron: <<https://www.resbank.co.za>>]

Die letters A, B en C verteenwoordig:

- A **A** = invoere; **B** = 5 440; **C** = 3 149 337
- B **A** = Verandering in voorraad; **B** = –5 440; **C** = 3 225 093
- C **A** = Verandering in voorraad; **B** = –5 440; **C** = 3 206 833
- D **A** = Uitvoere; **B** = 5 440; **C** = 3 206 833

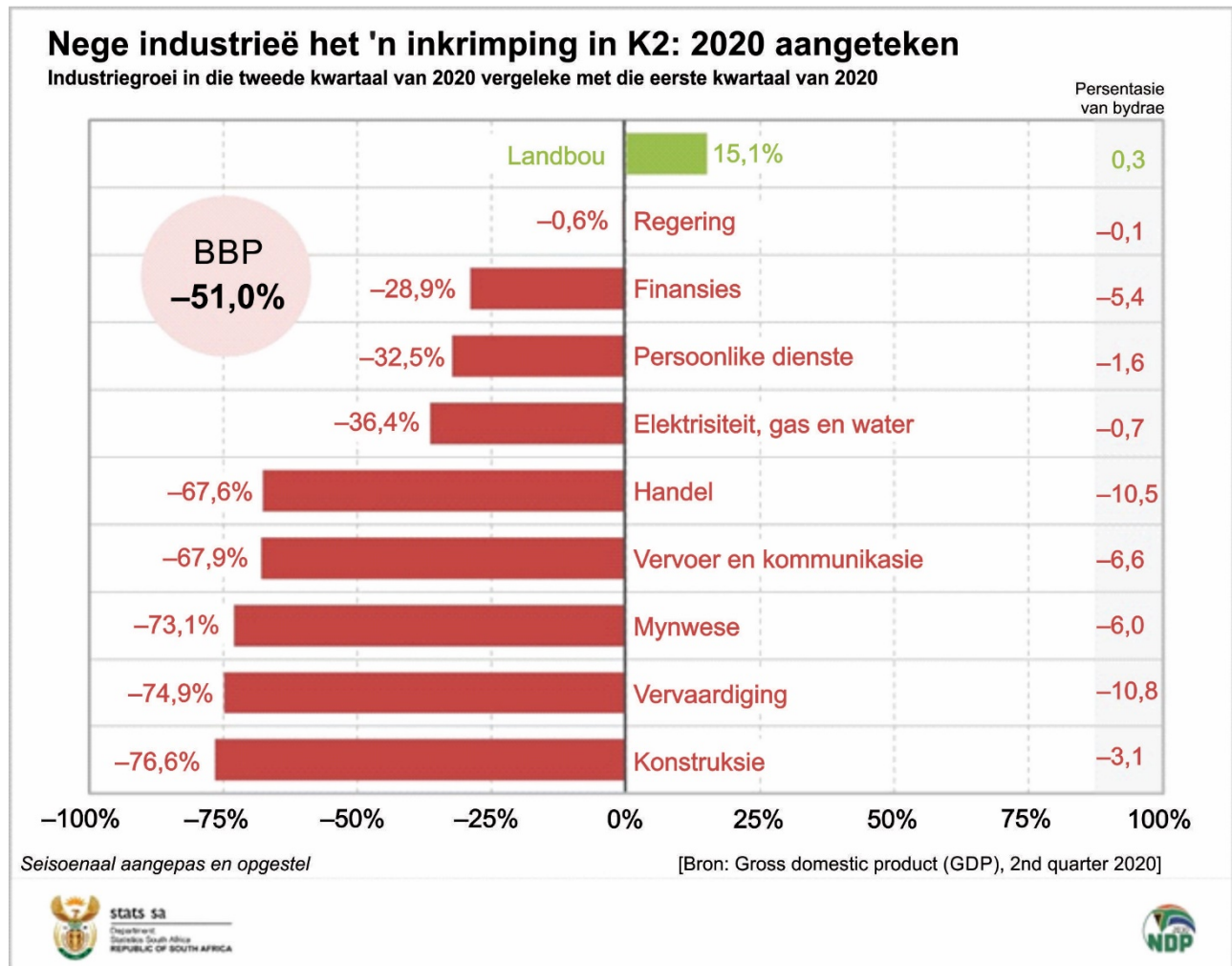
(3)

50 punte

AFDELING B**VRAAG 2 MAKRO-EKONOMIE**

2.1 Bestudeer Grafiek 1 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Grafiek 1: Suid-Afrikaanse BBP

2.1.1 **Beskryf** die ekonomiese term *bruto binnelandse produk*.

(2)

2.1.2 **Identifiseer TWEE** nywerhede in Grafiek 1 wat onder die primêre sektor van die ekonomie geklassifiseer kan word.

(2)

2.1.3 Met verwysing na Grafiek 1, **bepaal** hoekom die landbousektor 'n styging in uitset aangeteken het in vergelyking met die inkrimping in ander nywerhede.

(2)

2.1.4 Onder **watter** sektor van die ekonomie kan vervaardiging geklassifiseer word?

(1)

2.1.5 **Bespreek** hoekom die vervaardigingsuitset met 74,9% in Kwartaal 2 van 2020 gekrimp het.

(4)

2.2

Suid-Afrika se ekonomie is in sy langste afwaartse siklus in 75 jaar – en nuwe beperkings sal dit waarskynlik verleng.

[Bron: Bloomberg 15 Desember 2020]

- 2.2.1 **Teken** 'n volledig benoemde sakesiklus vir die Suid-Afrikaanse ekonomie. Verwys na die opskrif hierbo en dui Suid-Afrika se posisie op die sakesiklus met 'n X aan.

(7)

- 2.2.2 Met verwysing na Vraag 2.2.1, **gee TWEE** argumente om Suid-Afrika se posisie op die sakesiklus te ondersteun.

(4)

- 2.2.3 **Evalueer die mate** waartoe die Suid-Afrikaanse regering fiskale en monetêre beleide kan gebruik om die tendens wat in Vraag 2.2.1 geïdentifiseer is, reg te stel.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(14)

2.3

Die rand hou aan om op 'n sterker vlak teen 'n mandjie van groot geldeenheide te verhandel en is op pad na R15 tot die dollar nadat dit teen R19,35 tot die dollar aan die begin van April 2020 verhandel is.

[Bron: <sabcnews.com>]

2.3.1 Lys **TWEE** geldeenhede naas die dollar wat deel van "'n mandjie van groot geldeenhede" sal uitmaak.

(2)

2.3.2 **Evalueer** hoekom 'n sterker rand goeie nuus vir sommige Suid-Afrikaanse verbruikers is.

(4)

2.3.3 **Gee TWEE redes** wat gewoonlik die aanbod van rande of enige ander geldeenheid sal laat styg.

(4)

2.3.4 Gebruik die inligting in die teksblokkie van Vraag 2.3 en **teken** 'n wisselkoersdiagram deur die **indirekte metode** te gebruik om die inligting wat in die uittreksel verskaf is, te **ondersteun**.

(4)

[50]

VRAAG 3 MIKRO-EKONOMIE

3.1

Die prys van VSA-olie was vir die eerste keer in die geskiedenis negatief.

[Bron: BBC Ners – 20 April 2020]

3.1.1 **Beskryf** die ekonomiese terme *aanbod* en *vraag*.

(4)

3.1.2 **Verduidelik** kortliks die redes wat die negatiewe olieprys in die VSA gedurende die Covid-19-pandemie kon veroorsaak het.

(4)

3.1.3 **Teken** 'n aanbod- en vraagdiagram net om jou antwoord in Vraag 3.1.2 hierbo te **illustreer** en ondersteun.

(6)

3.2

Die lees van e-boeke beleef 'n bloeitydperk gedurende die koronaviruspandemie.

[Bron: <fortune.com/2020/06/18>]

3.2.1 **Illustreer** grafies die **uitwerking** wat 'n styging in vraag na e-boeke op **kort termyn** op die mark vir gedrukte boeke sal hê.

(4)

3.2.2 **Gee** 'n kort verduideliking om die uittreksel in Vraag 3.2 en die grafiek hierbo te ondersteun.

(4)

3.3 **Onderskei** tussen die eienskappe van monopolistiese mededinging en 'n monopolie deur Tabel 4 hieronder te voltooi.

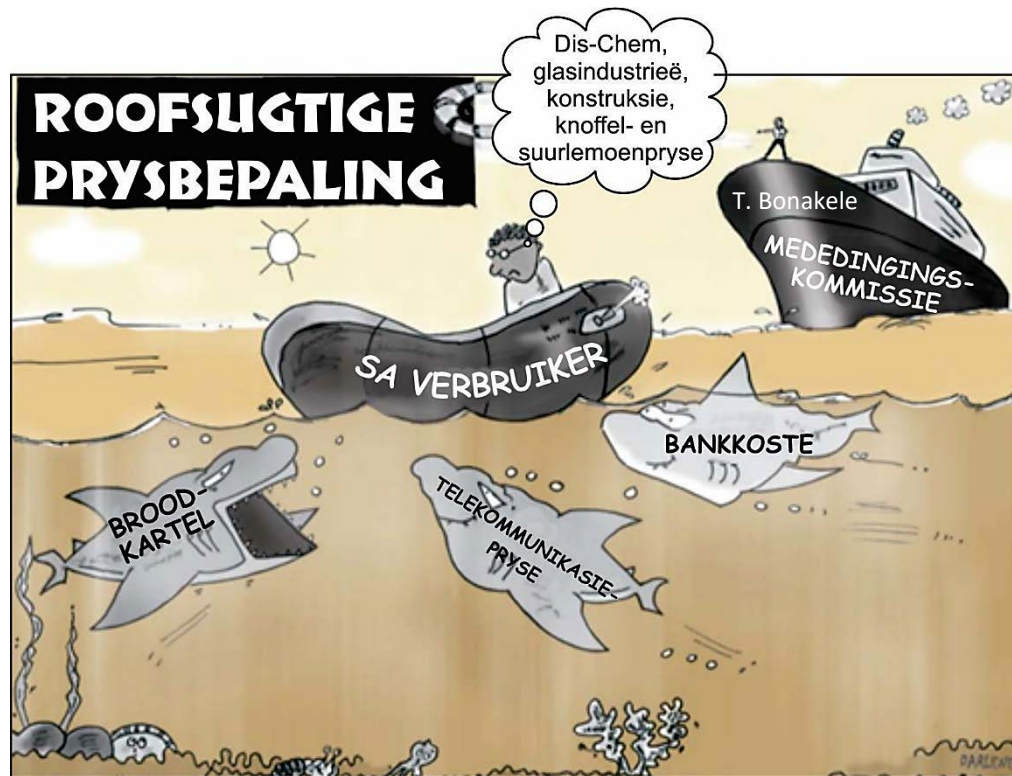
Tabel 4: Markstrukture

Eienskap	Monopolisties	Monopolie
Aantal produsente		
Aard van die produkte		
Verbruikers se toegang tot markkennis		

(6)

3.4 Bestudeer Spotprent 1 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Spotprent 1: Mededingingskommissie

[Aangepas uit: Creamer Media's Engineering News by <www.engineeringnews.co.za>]

3.4.1 Wat is die **doel** van die Wet op Mededinging?

(2)

3.4.2 **Bespreek** die rol van die Mededingingskommissie in Suid-Afrika.

(4)

3.4.3 Verwys na **EEN** geval wat in Spotprent 1 uitgebeeld is om die sukses van die Mededingingskommissie te **valueer**.

(4)

3.5

Die pryselastisiteit van vraag na Covid-19-gesondheidsorgbesteding en Covid-19-entstofbesteding is onderskeidelik 0,844 en 0,336.

3.5.1 **Beskryf** die ekonomiese term *pryselastisiteit van vraag*.

(2)

3.5.2 Verwys na die inligting hierbo en **gee** 'n breedvoerige verduideliking van die pryselastisiteit van vraag na Covid-19-gesondheidsorg en Covid-19-entstofbesteding vir die verbruiker.

(2)

3.5.3 **Evalueer TWEE** faktore wat die pryselastisiteit van vraag na Covid-19-entstofbesteding kan beïnvloed. **Bespreek** toepaslike voorbeelde om jou antwoord te ondersteun.

(8)

[50]

VRAAG 4 KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES

4.1 Bestudeer Spotprent 2 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Spotprent 2: Inflasie

[Bron: <Investec.com>]

4.1.1 **Waarvoor** staan die volgende afkortings?

SARB

(1)

FED

(1)

4.1.2 **Onderskei** tussen die volgende inflasiebegrippe:

Deflasie

(2)

Disinflasie

(2)

4.1.3 Bespreek breedvoerig VIER oorsake van kostedrukinflasie.

[illegible]

(12)

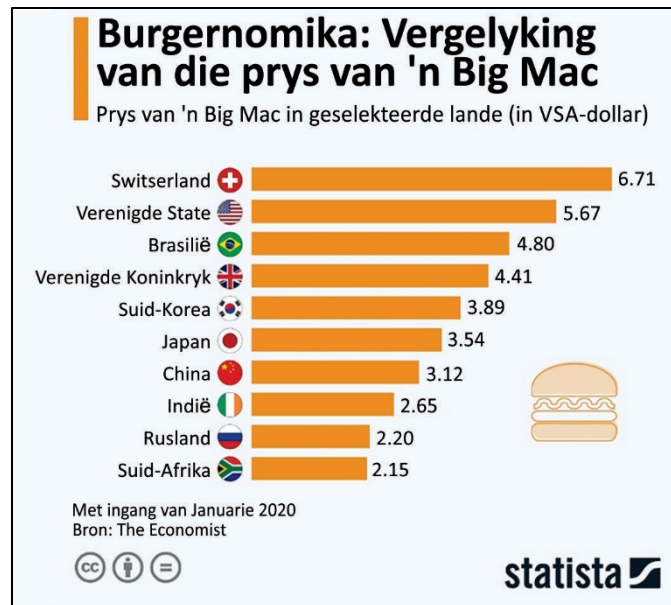
4.2 **Bespreek** die ekonomiese begrippe *direkte* en *indirekte belasting* om die verskil duidelik te **demonstreer**. Gee ook 'n voorbeeld van elke belasting.

[illegible]

(6)

4.3 Bestudeer Grafiek 2 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Grafiek 2: Aanwysers wat in internasionale vergelykings gebruik word.

4.3.1 **Beskryf** die ekonomiese term *koopkragpariteit* (KKP).

(2)

4.3.2 In Grafiek 2 hierbo, **identifiseer TWEE**:

BRICS-lande

(2)

Ontwikkelde lande

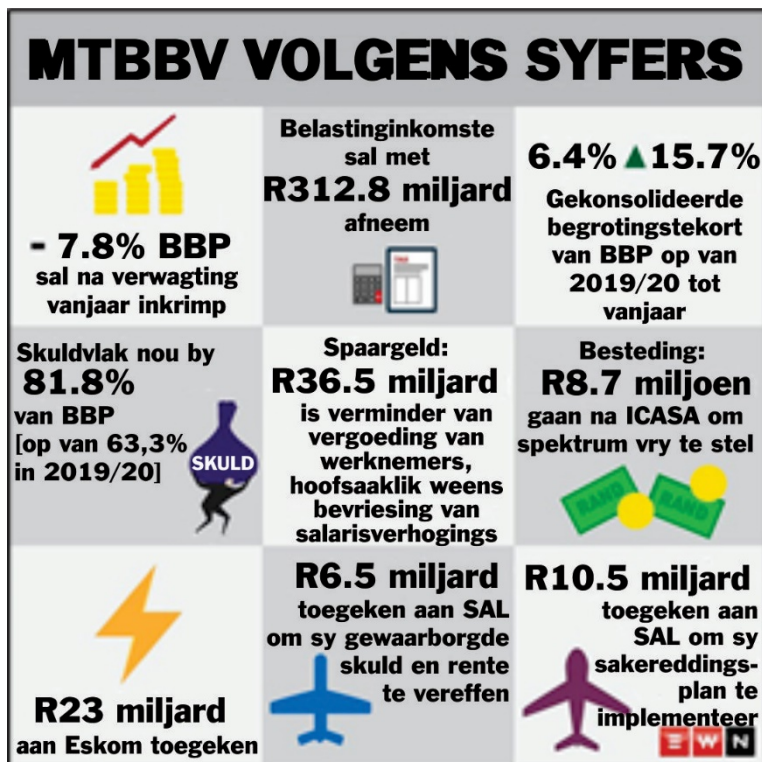
(2)

4.3.3 Verwys na Grafiek 2 en **verduidelik** kortliks hoe om die Big Mac-indeks te interpreteer. Maak spesifiek melding van Suid-Afrika wat die goedkoopste burger op die indeks het.

(4)

4.4 Bestudeer Bron 1 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Bron 1: Die Suid-Afrikaanse Nasionale Begroting

[Bron: <ewn.co.za>]

4.4.1 **Waarvoor** staan die afkorting MTBBV?

(1)

4.4.2 **Lys** enige **DRIE** bronne van belastinginkomste vir die Suid-Afrikaanse regering.

(3)

4.4.3 **Verduidelik** kortliks die verskil tussen 'n nasionale begrotingstekort en 'n nasionale begrotingsurplus.

(4)

4.4.4 Met verwysing na Bron 1, **identifiseer** en **verduidelik TWEE** faktore wat kon veroorsaak het dat die begrotingstekort styg.

(4)

4.4.5 In Bron 1, **verduidelik** die ekonomiese term *skuldvlak van BBP*.

(2)

4.4.6 Met verwysing na Vraag 4.4.5, **verduidelik** of die Suid-Afrikaanse regering bekommerd oor die skuldvlak van die BBP moet wees.

(2)
[50]

VRAAG 5 GEMENGDE VRAE

5.1 Bestudeer Tabel 5 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Tabel 5: Kostedata

Hoeveelheid	Vaste koste	Veranderlike koste	Totale koste	Gemiddelde koste	Marginale koste
0	60	0	55	–	–
1	60	A	82	82	37
2	60	36	96	48	D
3	60	45	B	35	8
4	60	60	120	C	E

5.1.1 **Bereken** die waardes van **A, B, C, D** en **E**. Jy hoef nie jou berekenings te toon nie.

A: _____

B: _____

C: _____

D: _____

E: _____

(5)

5.1.2 Gebruik 'n voorbeeld om te **verduidelik** hoekom veranderlike koste styg wanneer produksie styg.

(2)

5.1.3 **Beskryf** die ekonomiese term *marginale koste*.

(2)

5.2

Van invoervervanging tot uitvoerbevordering: aandrywing van die Suid-Afrikaanse motorbedryf.

5.2.1 **Verduidelik** kortliks die verskil tussen invoervervangings- en uitvoerbevorderingsbeleide.

(4)

5.2.2 **Bespreek DRIE** metodes wat die Suid-Afrikaanse regering kan gebruik om uitvoere in die Suid-Afrikaanse motorbedryf te bevorder.

(9)

5.2.3 **Assesseer** die uitwerking van 'n beleid van uitvoerbevordering op die Suid-Afrikaanse ekonomie.

(6)

5.3 Voltooi Tabel 6 hieronder deur elke tipe markmislukking te **evaluateer**.

Tabel 6: Markmislukkings

Tipe markmislukking	Gevolg van markmislukking	Voorbeeld van staatsingryping
Demeriete-goedere	Oorverbruik van produkte met negatiewe eksternaliteite.	Inligting moet getoon word vir byvoorbeeld ouderdom vir verbruik.
Onvolmaakte mededinging		
Ongelyke verdeling van inkomste		
Onbeweeglikheid van die produksiefaktore		
Openbare goedere		

(16)

5.4 Gebruik NET 'n diagram om die uitwerking van 'n maksimumprys op Covid-19-entstowwe te **illustreer**.

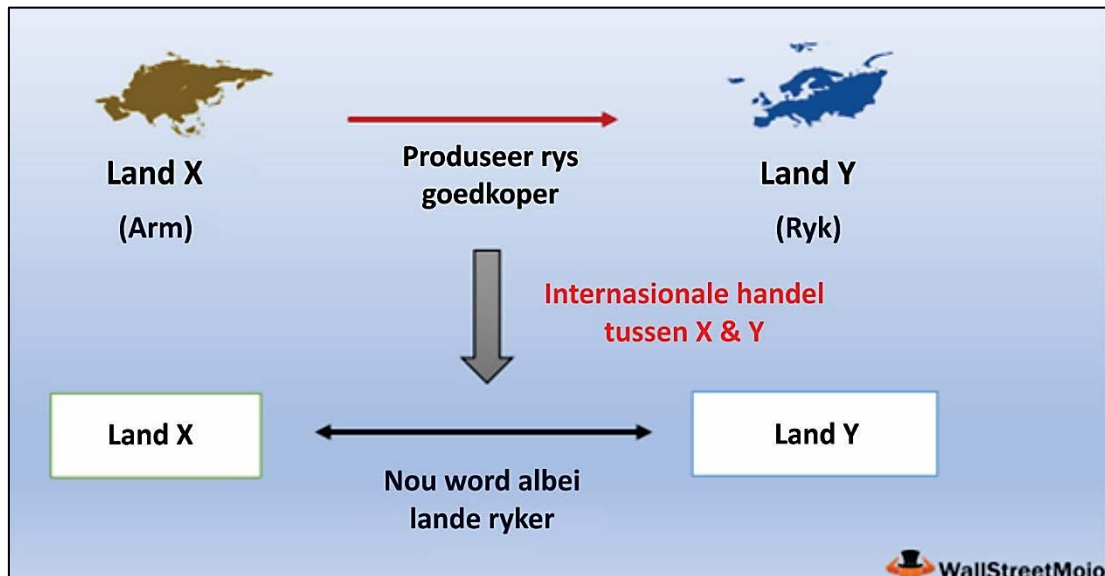

(6)
[50]

200 punte

AFDELING C**VRAAG 6 DATARESPONS**

6.1 Bestudeer Bron 2 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Bron 2: Internasionale Handel

6.1.1 **Evalueer** die ekonomiese voordele en nadele van wedersydse handelsbetrekkinge.

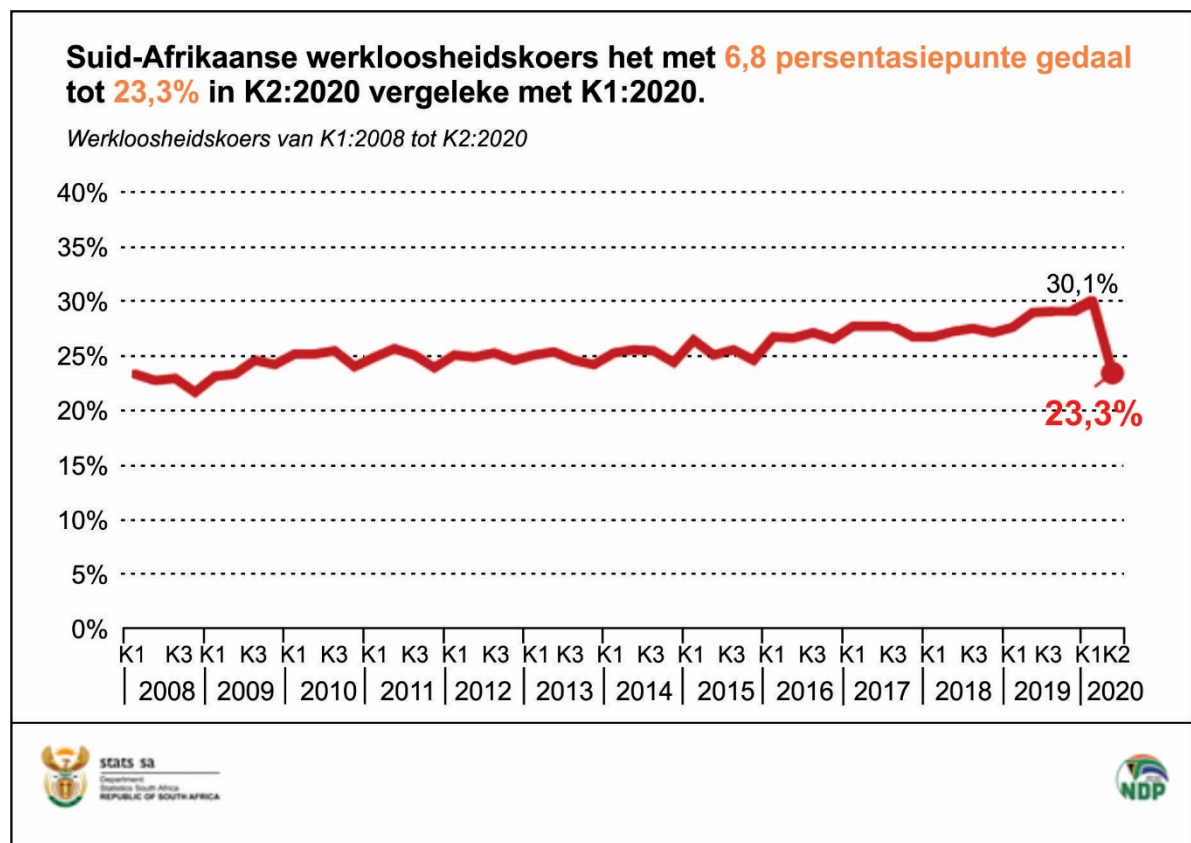
(6)

6.1.2 **Bespreek VIER** redes met gepaste voorbeelde hoekom lande handel dryf.

[illegible]

6.2 Bestudeer Bron 3 en Bron 4 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Bron 3: Suid-Afrika se werkloosheidskoers

[Bron: <<https://www.southafricanmi.com/south-africas-unemployment.html>>]

Bron 4:

[Bron: <<https://www.southafricanmi.com/south-africas-unemployment.html>>]

6.2.1 **Beskryf** die ekonomiese term *werkloosheidskoers*.

(2)

6.2.2 **Verduidelik** kortliks die verskil tussen die *eng definisie* en die *uitgebreide definisie* van *werkloosheid*.

(4)

6.2.3 Met verwysing na Bron 3, **verduidelik** hoekom die Suid-Afrikaanse werkloosheidskoers so dramaties gedurende 'n ekonomiese afswaai verlaag het.

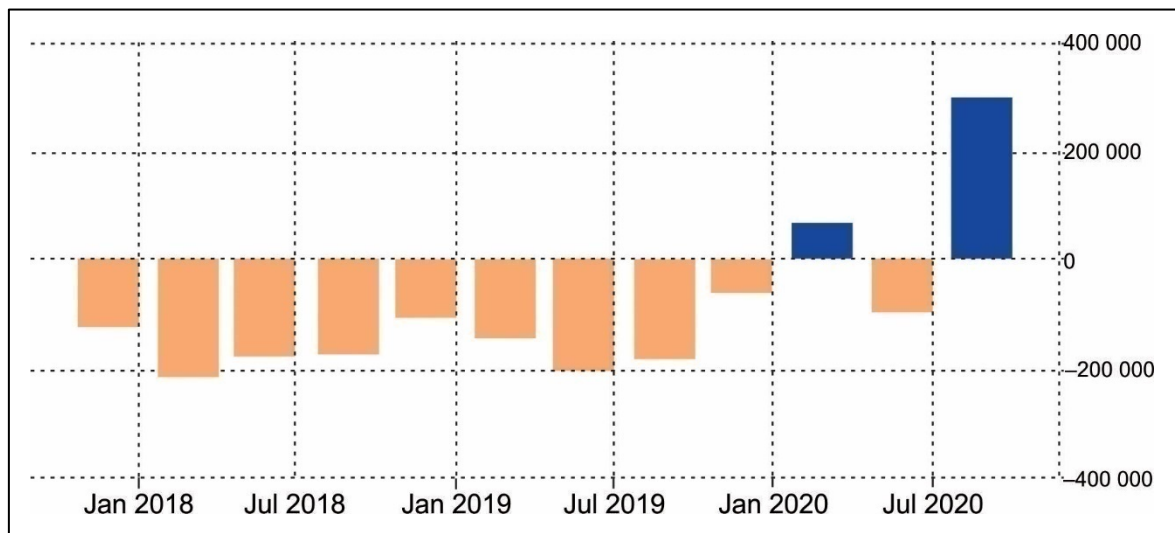
(4)

6.2.4 **Moet** die Suid-Afrikaanse regering **bekommerd** wees oor die data oor ontmoedigde werksoekers in Bron 4? **Motiveer** jou antwoord.

(4)

6.3 Bestudeer Bron 5 hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Bron 5: Suid-Afrika se Lopende rekening

[Bron: <tradingeconomics.com> | South African Reserve Bank]

6.3.1 Met verwysing na Bron 5, **lewer kommentaar** oor die Lopende rekening se data van Kwartaal 2:2020 tot Kwartaal 3:2020.

(2)

6.3.2 **Bespreek** met behulp van **voorbeelde** die **VIER** afdelings van die Lopende rekening in die betalingsbalans.

[illegible]

50 punte

BLAAI ASSEBLIEF OM

**BYKOMENDE RUIMTE OM VRAE TE BEANTWOORD. ONTHOU OM BY DIE VRAAG
WAARVOOR JY DIE BYKOMENDE RUIMTE GEBRUIK HET, DUIDELIK AAN TE DUI
DAT JY DIT GEBRUIK HET OM TE VERSEKER DAT AL JOU ANTWOORDE GEMERK
WORD.**

[illegible]